

Celoslovenská kontrolná akcia uskutočnená Slovenskou obchodnou inšpekciou (ďalej len „SOI“) v období od 10.09.2018 do 10.10.2018 bola zameraná na kontrolu technických požiadaviek a postupov posudzovania zhody LED svietidiel, pričom boli vytypované určité kategórie LED svietidiel patriace do triedy I a II v zmysle ochrany pred zásahom elektrickým prúdom. Konkrétne išlo o kategórie LED svietidiel na všeobecné používanie, prenosných svietidiel, zapustených svietidiel, svietidiel so vstavanými transformátormi a širokouhlých svetlometov. Pri podozrení na nebezpečnosť boli z vybraných kategórií odobraté vzorky na overenie bezpečnosti a zhody v súlade s harmonizovanými normami.

Podľa zákona 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 56/2018 Z. z.“) patria LED svietidlá medzi určené výrobky, ktoré predstavujú zvýšené riziko ohrozenia bezpečnosti, zdravia, majetku osôb, životného prostredia alebo iného verejného záujmu, na ktorého zmiernenie alebo odstránenie sú stanovené základné požiadavky v príslušných technických predpisoch. Pre túto sortimentnú skupinu výrobkov sú základné požiadavky na bezpečnosť stanovené pre oblasť:

- elektromagnetickej kompatibility (ďalej len „EMC“) - Nariadenie vlády SR č. 194/2005 Z. z. o elektromagnetickej kompatibilite (účinnom do 19.04.2016; ďalej len „NV SR č. 194/2005 Z. z.“) alebo v Nariadení vlády SR č. 127/2016 Z. z. o elektromagnetickej kompatibilite (účinnom od 20.04.2016; ďalej len „NV SR č. 127/2016 Z. z.“)
- elektrickej bezpečnosti (ďalej len „LVD“) - Nariadenie vlády SR č. 308/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody pre elektrické zariadenia, ktoré sa používajú v určitom rozsahu napätia (účinnom do 19.04.2016; ďalej len „NV SR č. 308/2004 Z. z.“) alebo v Nariadení vlády SR č. 148/2016 Z. z. o sprístupňovaní elektrického zariadenia určeného na používanie v rámci určitých limitov napätia na trhu (účinnom od 20.04.2016; ďalej len „NV SR č. 148/2016 Z. z.“).

Technické požiadavky pre jednotlivé kategórie LED svietidiel sú konkretizované v harmonizovaných technických normách a to v STN EN 60598-1 Svietidlá. Časť 1: Všeobecné požiadavky a skúšky v spojení s STN EN 60598-2-2 Svietidlá. Časť 2-2: Osobitné požiadavky. Zapustené svietidlá, STN EN 60598-2-4 Svietidlá. Časť 2: Osobitné požiadavky. Oddiel 4: Prenosné svietidlá na všeobecné použitie, STN EN 60598-2-5 Svietidlá. Časť 2-5: Osobitné požiadavky. Širokouhlé svetlometry, STN EN 60598-2-6 Svietidlá. Časť 2: Osobitné požiadavky. Oddiel 6: Žiarovkové svietidlá so vstavanými transformátormi.

Z oblasti EMC sú konkrétnejšie technické požiadavky na rušenie a odolnosť konkretizované v harmonizovaných normách STN EN 55015 Medze a metódy merania charakteristík rádiového rušenia zariadení elektrického osvetlenia a podobných zariadení v spojení s STN EN 61000-3-2 Elektromagnetická kompatibilita (EMC). Časť 3-2: Medze. Medze vyžarovania harmonických zložiek prúdu (zariadenia so vstupným fázovým prúdom ≤ 16 A).

Cieľom kontrolnej akcie bolo preveriť dodržiavanie ustanovení zákona č. 56/2018 Z. z. v nadväznosti na NV SR č. 127/2016 Z. z. a NV SR č. 148/2016 Z. z. v sortimentnej skupine LED svietidiel, ako aj plnenie ustanovení zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v sortimentnej skupine LED svietidiel.

Predmetom kontroly boli LED svietidlá pri vstupe na jednotný trh EÚ, v priamej ponuke pre spotrebiteľa ponúkaných v prevádzkových jednotkách (ďalej len „PJ“) obchodných reťazcov, ako aj špecializovaných obchodov s elektro sortimentom.

Výsledky kontroly

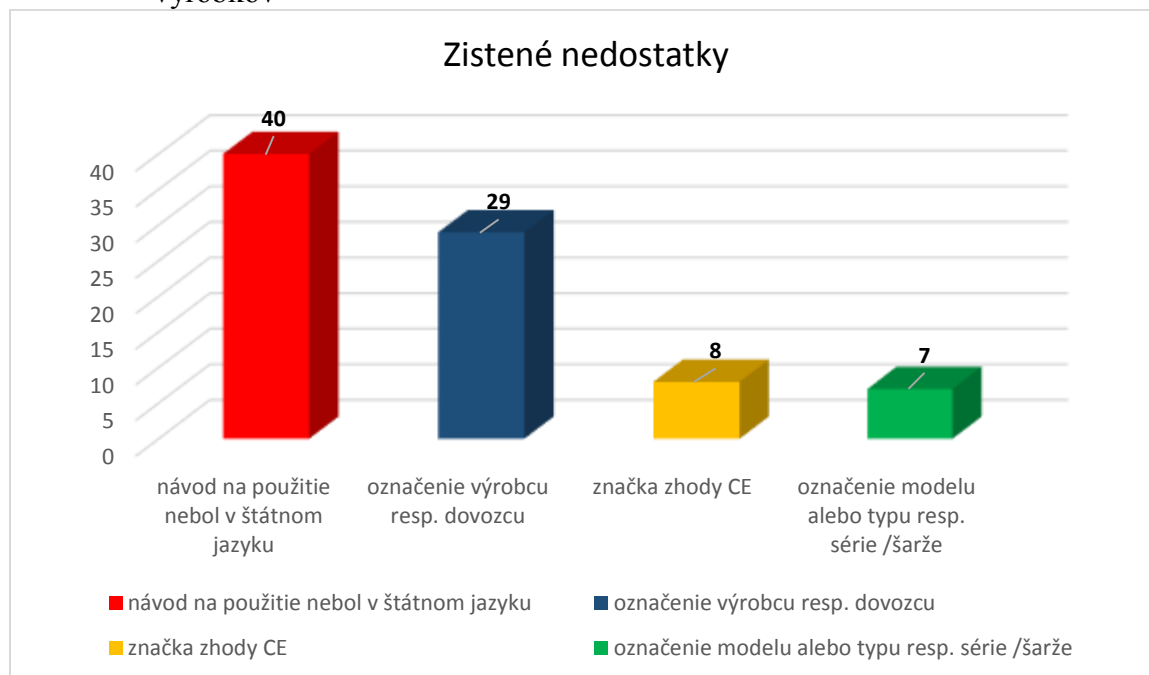
V sledovanom období prekontrolovala SOI celkom 94 PJ v rámci celého Slovenska. Nedostatky boli zistené v 27 prípadoch, čo predstavuje 28,7 %. Celkovo bolo prekontrolovaných 1066 druhov LED svietidiel, pričom boli zistené nedostatky pri 79 druhoch v celkovej hodnote 22523,97 €. Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky v zmysle informačných povinností:

- označenie obchodného mena alebo ochrannej známky výrobcu a dovozcu a v štátnom jazyku sídlo a miesto ich podnikania (34,5 %),
- označenie modelu alebo typu resp. série/ šarže alebo iný údaj, ktorý umožní identifikáciu výrobku (8 %),
- označenie značkou zhody CE (9,5 %),
- návod na použitie (48 %).

Návod na použitie musí byť napísaný v štátnom jazyku, musí obsahovať bezpečnostné pokyny a inštrukcie o používaní výrobku ako aj všetky osobitné opatrenia, ktoré sa musia vykonať pri montáži, inštalácii, údržbe alebo pri používaní výrobku a aj informácie o prípadných obmedzeniach používania. Nedostatočné resp. chýbajúce náležitosti v návodoch na použitie boli najčastejšie zistenými nedostatkami kontrolnej akcie.

Poznámka: niektoré druhy vykazovali viac nedostatkov súčasne.

Graf č. 1 – Grafické znázornenie zistených nedostatkov pre jednotlivé chýbajúce označenia výrobkov

Pri vyššie uvedených zisteniach bolo v 9 prípadoch kontrolovaným osobám umožnené dobrovoľné odstránenie zistených nedostatkov s tým, že do doby ich odstránenia nebudú predmetné výrobky ďalej predávať a distribuovať a v 17 prípadoch inšpektori uložili kontrolovaným osobám povinné opatrenia do odstránenia zistených nedostatkov.

Kontrolou dodržiavania všeobecne záväzných povinností (napr. vydávanie dokladov o kúpe, označenie výrobkov platnou cenou) v zmysle zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov boli zistené nedostatky v 5 PJ.

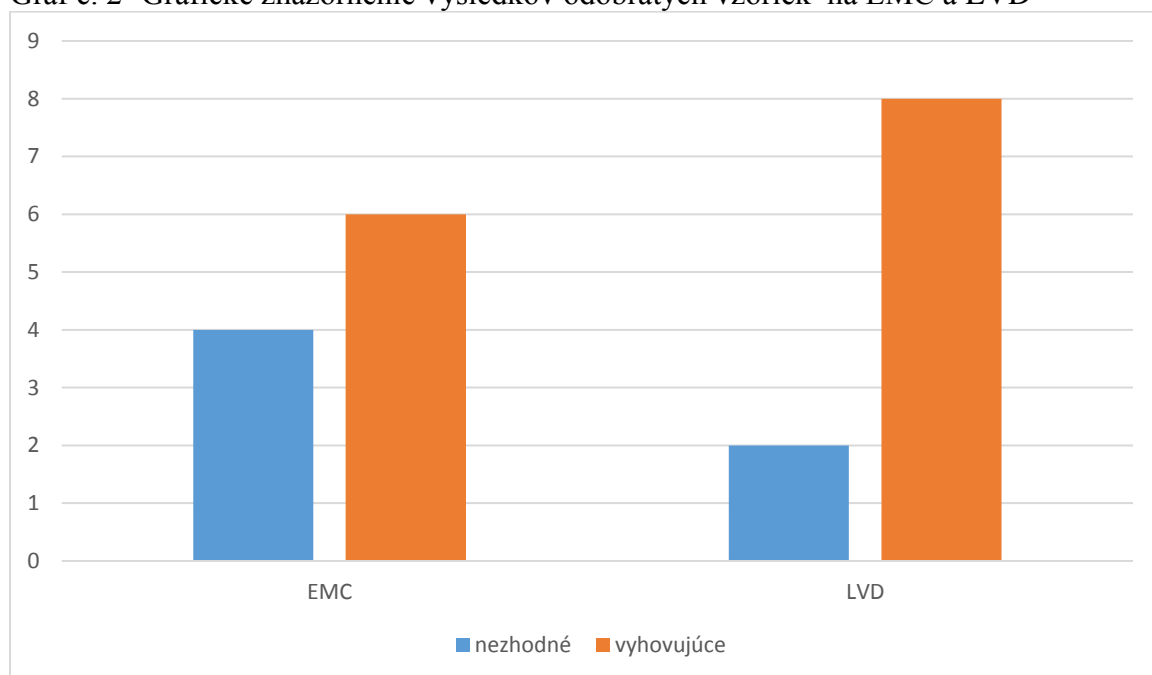
Kontrola skutočných vlastností LED svietidiel

Inšpektori pri podozrení na nebezpečnosť odobrali z priamej ponuky pre spotrebiteľa 10 druhov LED svietidiel, ktoré boli následne testované akreditovanými skúšobnými laboratóriami za účelom posúdenia technických z oblasti EMC a LVD. Z výsledkov skúšania vyplýva, že:

- **5 druhov** výrobkov spĺňali technické požiadavky na EMC aj na LVD,
- **4 druhy** výrobkov neboli v zhode s technickými požiadavkami na EMC,
- **2 druhy** výrobkov neboli v zhode s technickými požiadavkami na LVD, pričom jeden výrobok bol posúdený ako nebezpečný,

Poznámka: Pri jednom druhu bol zistený nedostatok aj z oblasti EMC aj z oblasti LVD.

Graf č. 2- Grafické znázornenie výsledkov odobratých vzoriek na EMC a LVD

V prípade nedostatkov z oblasti EMC išlo o nedostatky v elektromagnetickej interferencii resp. rušení, čo môže mať za následok nesprávne fungovanie ďalších zariadení v spoločnom elektromagnetickom poli. Z oblasti LVD išlo o nedostatky v nesprávnom označení a v odolnosti výrobku proti vniknutiu vody do zariadenia, čím vzniká nebezpečenstvo ohrozenia zdravia používateľa výrobku.

Pri odbere LED svietidiel bola vykonaná kontrola informačných povinností a aj dokumentácie preukazujúcej posúdenie zhody. K odobratým vzorkám boli predložené vyhlásenia o zhode, ktoré v 4 prípadoch nespĺňali požiadavky v zmysle osobitných predpisov, pričom v 3 prípadoch výrobky spĺňali technické požiadavky na EMC aj na LVD, ale predložená

technická dokumentácia nebola v súlade s požiadavkami osobitných právnych predpisov. Inšpektori pri kontrole uložili opatrenia na zákaz ich predaja a distribúcie podľa § 6 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Kontrola pri vstupe na jednotný trh Európskej únie

V rámci kontrolnej akcie vykonali inšpektori Slovenskej obchodnej inšpekcie aj kontrolu dovozu LED svietidiel v spolupráci s colnými orgánmi s odvolaním na čl. 27 až 29 Nariadenia EP a Rady č. 765/2008, ktorým sa ustanovujú požiadavky akreditácie a dohľadu nad trhom v súvislosti s uvádzaním výrobkov na trh a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 339/93. Colné orgány zaslali 4 colné hlásenia týkajúce sa výrobkov, ktoré boli predmetom kontrolnej akcie. Na základe hlásení bolo pri 7 druhoch výrobkov (132 kusov) v celkovej hodnote 3417,86 € vydané stanovisko neprepustenia na jednotný trh Európskej únie z dôvodu chýbajúceho označenia povinnými údajmi v zmysle osobitných právnych predpisov.

Záver

Určené výrobky zo sortimentnej skupiny LED svietidiel, ktoré boli predmetom kontroly, sú vo veľkej miere využívané všetkými vekovými kategóriami spotrebiteľov, pričom ich bezpečnosť v zmysle požiadaviek SOI pravidelne kontroluje.

Účinnosťou zákona č. 56/2018 Z. z. od 1.4.2018 boli rozšírené kompetencie SOI o oblasť elektromagnetickej kompatibility. Zrejme aj tento fakt má za následok, že pri tejto kontrolnej akcii prevažovali technické nedostatky z oblasti EMC nad nedostatkami z oblasti LVD, nakoľko sa SOI požiadavkám v zmysle LVD venuje pravidelne vo svojej kontrolnej činnosti.

Najčastejším zisteným nedostatkom pri kontrole dodržiavania požiadaviek na LVD aj na EMC boli nepreložené návody na použitie do slovenského jazyka. Až v 40 prípadoch, čo je 48 % zo všetkých zistených nedostatkov, išlo o chýbajúci preklad štátneho jazyka v zmysle základných podmienok uvedených v osobitných predpisoch. Vzhľadom na to, že pre bezpečné používanie LED svietidiel je nevyhnutné poskytnúť k výrobku návod na používanie, ktorý obsahuje všetky náležitosti vrátane úplných bezpečnostných upozornení, ide o nepriaznivé zistenia.

SOI počas kontrolnej akcie odobrala na testovanie vzorky LED svietidiel s podozrením na nebezpečnosť. Z výsledkov skúšok vyplýva, že elektronické výrobky svojou schopnosťou fungovať v elektromagnetickom prostredí bez vzájomného ovplyvňovania s ďalšími elektrickými zariadeniami sú vlastnosťou výrobkov, ktorú ekonomickí operátori zanedbávajú. Zo skúšaných vzoriek iba 30 % spĺňalo požiadavky na EMC. V prípade nesprávne nastavených požiadaviek na elektromagnetickú kompatibilitu, môže dôjsť k nežiaducemu ovplyvňovaniu iných zariadení resp. k ich nefunkčnosti a tým aj k obmedzeniu kvality života užívateľov takýchto výrobkov. Rešpektovanie EMC pri vývoji, konštrukcii a výrobe všetkých elektronických a elektrotechnických zariadení je nevyhnutnou podmienkou pri používaní týchto zariadení. Uvedené zistenie predurčuje, aby SOI pokračovala v kontrole technických požiadaviek na EMC aj LVD v tejto sortimentnej skupine výrobkov aj v nasledujúcom období.

Prijaté opatrenia:

1. Zo všetkých uskutočnených kontrol boli inšpektormi SOI spísané inšpekčné záznamy a pri zistení nedostatku boli vydané záväzné pokyny na ich odstránenie.
2. Kontrolované subjekty u 9 druhov výrobkov v celkovej hodnote 17396,88 € prijali dobrovoľné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pričom sa zaviazali, že do ich odstránenia nebudú výrobky ďalej predávať a ani distribuovať.
3. Pri 17 druhoch výrobkov v celkovej hodnote 5127,09 € bol uložený kontrolovanej osobe zákaz predaja a distribúcie podľa § 6 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu v znení neskorších predpisov do odstránenia zistených nedostatkov.
4. Pri kontrole výrobkov vstupujúcich na jednotný trh Európskej Únie, SOI na základe hlásení Colných úradov vydala 3 stanoviská na neprepustenie do režimu voľného obehu 7 druhov výrobkov v počte 132 kusov v hodnote 3417,86 €.
5. V 2 prevádzkových jednotkách u 2 druhov výrobkov bolo podľa § 6 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu uložené kontrolovanej osobe opatrenie na zákaz používania neoverených určených meradiel, ak overeniu podliehajú, alebo meradiel nezodpovedajúcich osobitným predpisom.